

Overlegorgaan van HBO-scholen
met een accountancy-opleiding

Voorzitter Landelijke Examens
Post hbo

LANDELIJK EXAMEN
Audit & Assurance B
(Oude stijl)

Samenstellers : De vakcommissie Audit en Assurance

Datum: 12 januari 2018

Tijd: 13:30 – 16:30 uur

- * Dit examen bestaat uit 11 genummerde pagina's inclusief voorblad. Controleer dit !
- * Toegestane hulpmiddelen:
  - Handleiding Regelgeving Accountancy vanaf editie 2016
  - WWFT Wettekst + Toelichting
  - Eenvoudige, niet programmeerbare, rekenmachine
- * Motiveer steeds uw antwoorden !
Aan onvoldoende gemotiveerde antwoorden worden geen punten toegekend!
- * Een indicatie voor de puntenverdeling is als volgt:

vraag 1	10 punten
vraag 2	15 punten
vraag 3	20 punten
vraag 4	20 punten
Vraag 5	15 punten
vraag 6	10 punten
vraag 7	<u>10 punten</u>
Totaal:	100 punten

Veel succes!

Final Touch BV

Final Touch BV werd in 1990 opgericht en heeft als hoofdactiviteit het spuiten van nieuwe bedrijfswagens. De onderneming werd gestart in een eenvoudige loods op een lokaal industrieterrein en is in 2015 verplaatst naar een A-1 locatie langs de snelweg. Deze nieuwe vestiging heeft een capaciteit van 10 moderne, energiezuinige spuitcabines.

Naast het spuiten van nieuwe vrachtwagens houdt Final Touch BV zich ook bezig met Reclame en Design, variërend van het vervaardigen en aanbrengen van reclame uitingen op een bedrijfswagen tot en met het ontwerpen van een logo en een complete huisstijl.

Final Touch BV is een kleine, niet controleplichtige rechtspersoon. De jaarrekening wordt sinds 2015 samengesteld door Jan de Groot AA van accountantsorganisatie Don't Worry. Bij de jaarrekeningen over 2015 en 2016 van Final Touch BV is een samenstelverklaring afgegeven.

Omdat de spuitcabines van Final Touch BV als gevolg van de capaciteitsuitbreiding nog onderbezet zijn zoekt de directie naar uitbreiding van de activiteiten. Hierbij wordt gedacht aan schadeherstel activiteiten van personenauto's. Voor deze activiteiten zijn contracten met grote verzekeraars een belangrijke voorwaarde. De schadeverzekeraars stellen hoge eisen aan de herstelwerkzaamheden en sluiten om die reden in elke regio slechts een beperkt aantal contracten af met schadeherstelbedrijven die groot genoeg zijn om de kwaliteit te kunnen waarborgen. Final Touch BV beschikt niet over de vereiste expertise en is niet in staat om op korte termijn contracten af te sluiten met de schadeverzekeraars.

Via de corporate finance afdeling van accountantsorganisatie Don't Worry wordt de directie van Final Touch BV in contact gebracht met de directeur van Phoenix BV.

Phoenix BV

Phoenix BV is een gerenommeerd schadeherstelbedrijf in de regio van Final Touch BV dat zich bezig houdt met schadeherstel van personenauto's. De directeur-eigenaar van Phoenix BV, de heer Glans, wil zijn onderneming wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd overdragen en heeft geen geschikte opvolgers binnen de familie.

Phoenix BV is een kleine rechtspersoon die de jaarrekening sinds 1995 laat samenstellen door accountantskantoor Het Nieuwe Land. Piet Klein AA is als relatiebeheerder bij Don't Worry en verantwoordelijk voor de jaarrekening, de belastingaangiften en de advieswerkzaamheden van Phoenix BV.

Na een aantal verkennende gesprekken met de directie van Final Touch BV vraagt de heer Glans, directeur aandeelhouder van Phoenix BV, aan Piet Klein AA een zgn. informatiememorandum op te stellen ten behoeve van de overdracht van zijn onderneming aan Final Touch BV.

In de bijlagen is de volgende informatie opgenomen:

Bijlage 1 Het informatiememorandum

Bijlage 2 Balans per 31-12-2015 en 31-12-2016 van Phoenix BV

Bijlage 3 Resultatenrekening over 2015 en 2016 van Phoenix BV

Bijlage 4 Prognoses 2017 tot en met 2019 van Phoenix BV

Bijlage 5 Toelichting op de balans

Bijlage 6 Toelichting op de prognoses

De directie van Final Touch BV vraagt haar huisaccountant, Jan de Groot AA, een onderzoek in te stellen naar de waarde van de aandelen van Phoenix BV en te adviseren over de bandbreedte (minimum en maximum) van de te betalen overnamesom. De directie van Final Touch BV hanteert als rendementseis voor deze overname 10% voor belastingen.

Vraag 1 (10 punten)

Geef gemotiveerd aan welke vaktechnische aspecten een rol spelen bij het aanvaarden van de opdracht te adviseren over de waarde van de aandelen van Phoenix BV door Jan de Groot AA.

Besteed daarbij onder meer aandacht aan:

- ✓ *De VGBA*
- ✓ *De van toepassing zijnde NV-COS*

Vraag 2 (15 punten)

Welke vragen en opmerkingen zal Jan de Groot AA namens de beoogde koper, Final Touch BV, plaatsen bij de inhoud van het informatiememorandum? (zie bijlage 1) Geef uw bevindingen puntsgewijs weer.

Jan de Groot besluit, na een oriënterend gesprek met de directie van Final Touch BV, het onderzoek naar de waarde van de aandelen Phoenix BV over te dragen aan zijn collega Henk Koopman AA van de corporate finance afdeling van Don't Worry.

Vraag 3 (20 punten)

Voer een cijferanalyse uit op de bijlagen 2 tot en met 6 en geef de bevindingen weer die relevant zijn voor de waarde van de aandelen puntsgewijs weer.

Vraag 4 (20 punten)

Geef, op basis van de beschikbare gegevens, een indicatie van de intrinsieke waarde en de rentabiliteitswaarde van de aandelen Phoenix BV.

Het onderzoek van Henk Koopman is, zoals hij in zijn rapportage heeft weergegeven, gebaseerd op niet gecontroleerde gegevens. De directie van Final Touch wenst echter meer zekerheid over het bestaan en de waardering van de bezittingen en de volledigheid van de schulden van Phoenix BV om te voorkomen dat ze een "kat in de zak" kopen.

Vraag 5 (15 punten)

Beschrijf de werkzaamheden die Henk Koopman kan uitvoeren om voor Final Touch BV voldoende zekerheid te verkrijgen omtrent het bestaan en de waardering van de activa en de volledigheid van de verplichtingen van Phoenix BV.

Een alternatief voor het overnemen van de aandelen van Phoenix BV is het overnemen van de activiteiten in de vorm van een activa-passiva transactie. De directie van Final Touch BV heeft in een overleg met Henk Koopman AA aangegeven hier de voorkeur aan te geven waarbij het bedrijfspan van Phoenix BV zal worden gehuurd. De directie van Final Touch BV is vervolgens van plan de activiteiten te concentreren en het huurcontract op te zeggen zodra de overname is afgerond. Zij verzoeken Henk Koopman AA met klem om de heer Glans niet op de hoogte te stellen van dit voornemen.

Vraag 6 (10 punten)

Geef gemotiveerd aan welke beroepsethische afwegingen Henk Koopman dient te maken met betrekking tot dit verzoek van de directie van Final Touch BV.

Vraag 7 (10 punten)

Henk Koopman AA heeft van Final Touch BV de opdracht gekregen om de voorraden van Phoenix BV per overnamedatum te controleren. Hij overweegt een inventarisatie uit te voeren met behulp van een statistische steekproef.

7.1 *Geef gemotiveerd aan waarom alleen een inventarisatie niet toereikend is voor het doel van deze controle?*

De voorraadlijst omvat 1600 verschillende artikelsoorten met een totale waarde van € 320.000. De waarde per artikelsoort varieert tussen € 50 en € 500. De accountant wil de waarde van de voorraad controleren middels een statistische steekproef.

7.2 *Geef gemotiveerd aan of de voorkeur uitgaat naar een steekproef op de posten (artikelsoorten) of de waarden (euro's)*

Bijlage 1 Informatiememorandum inzake overname Phoenix BV

1. Inleiding

Het doel van dit informatiememorandum is het verstrekken van informatie aan de directie van Final Touch BV die relevant is voor de besluitvorming rond de overname van de aandelen van Phoenix BV.

2. Strategie

De strategie van Phoenix BV is gericht op duurzaamheid en continuïteit. Duurzaamheid wordt gerealiseerd door gebruik te maken van water gedragen lakken en moderne elektrische compressoren die deels werken op zonne-energie. De vaste contracten met grote schadeverzekeraars en de langdurige relatie met vakbekwaam personeel dragen zorg voor de continuïteit van de activiteiten.

3. Innovatie en investeringen

De afgelopen jaren is met name geïnvesteerd in duurzame, milieu- en arbo technische voorzieningen waaronder vervanging van de compressoren. Hoewel deze investeringen niet direct het gewenste financiële rendement opleveren dragen ze wel bij aan een beter milieu, zowel voor de omgeving als voor de werknemers.

Een andere recente, milieuvriendelijke activiteit van Phoenix BV is carwrapping. Dit wordt met name toegepast voor reclaimedoelinden op voertuigen die op die manier geheel of gedeeltelijk worden voorzien van tijdelijke reclame-uitingen. De auto's worden dan van een folie voorzien die eenvoudig te verwijderen is.

4. Klantenkring

De klantenkring bestaat voor 80% uit schadeverzekeraars en voor 20% uit particuliere en zakelijke opdrachtgevers. Eén concern van schadeverzekeraars is goed voor ongeveer 40% van de jaaromzet.

5. Personeel

Het personeelsbestand van Phoenix BV bestaat uit medewerkers met een langdurig dienstverband. Zij vormen een belangrijke kennisbron voor opleiding van nieuwe medewerkers. Phoenix BV is de afgelopen jaren, ondanks de gespannen arbeidsmarkt, in staat geweest de huidige vaste kern van het personeelsbestand in stand te houden. De gemiddelde leeftijd ligt met 50 jaar boven het branchegemiddelde maar het ziekteverzuim ligt daar met 2% ruim onder. Arbo technisch is bij de investeringen in de afgelopen jaren met name aandacht besteed aan de fysieke aspecten waardoor tillen en bukken tot een minimum beperkt zijn. De beloning vindt plaats in overeenstemming met de cao van de FOCWA.

6. Concurrenten

Door de contracten met de grote schadeverzekeraars is de concurrentie voor het grootste deel van de omzet beperkt tot de keuze van de verzekerde binnen de regio. Van concurrentie op prijs is in die situaties geen sprake. Uit een recent uitgevoerd klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat de klanten voor ons kiezen vanwege de kwaliteit en de service.

7 risico's

De risico's zijn beperkt omdat statistisch gezien het schadeverloop een redelijk constant beeld te zien geeft en als gevolg van de verhoging van de maximumsnelheid op de snelwegen zelfs iets toeneemt. Het risico dat een schadeverzekeraar failliet gaat achten wij van te verwaarlozen betekenis waardoor ook het debiteurenrisico marginaal is.

Bijlage 2 Balans Phoenix BV							
		31-12-2016	31-12-2015			31-12-2016	31-12-2015
<i>ACTIEF</i>				<i>PASSIEF</i>			
<u>Vaste activa</u>				<u>Eigen vermogen</u>			
Materiele vaste activa				Geplaatst kapitaal		€ 18.000	€ 18.000
				Overige reserves		€ 1.363.000	€ 1.063.000
						€ 1.381.000	€ 1.081.000
Bedrijfsgebouwen en - terreinen	€ 3.450.000	€ 3.620.000					
Machines en inventaris	€ 510.000	€ 635.000		<i>GARANTIEVERMOGEN</i>		€ 1.381.000	€ 1.081.000
Compressors	€ 375.000	€ -					
Vervoermiddelen	€ 128.000	€ 216.000					
	€ 4.463.000	€ 4.471.000		<u>Voorzieningen</u>		€ -	€ -
<u>Vlottende activa</u>	€ -						
	€ -			<u>Langlopende schulden</u>			
Voorraden / OHW	€ 320.000	€ 248.000		Schulden aan kredietinstellingen		€ 3.200.000	€ 3.650.000
	€ -			Overige schulden		€ 270.000	€ -
Vorderingen verzekeraars	€ 850.000	€ 760.000				€ 3.470.000	€ 3.650.000
Vorderingen debiteuren	€ 155.000	€ 130.000					
Overige vorderingen	€ 7.000	€ 24.000		<u>Kortlopende schulden</u>			
	€ 1.012.000	€ 914.000		Aflossingsverplichtingen		€ 320.000	€ 365.000
				Schulden aan leveranciers		€ 525.000	€ 420.000
				Vennootschapsbelasting		€ -	€ 23.000
				Overige belastingen en premies soc verz		€ 100.000	€ 60.000
Liquide middelen	€ 90.000	€ 7.000		Overige schulden		€ -	€ 12.500
						€ 89.000	€ 28.500
						€ 1.034.000	€ 909.000
Totaal actief							
Totaal actief		€ 5.885.000	€ 5.640.000	Totaal passief		€ 5.885.000	€ 5.640.000

Bijlage 3 Winst en Verlies Phoenix BV		2016	2015
Netto - omzet		€ 5.160.000	€ 5.250.000
Kostprijs vd omzet		€ 1.160.000	€ 1.150.000
Bruto - omzetresultaat		€ 4.000.000	€ 4.100.000
Personeelskosten		€ 1.965.000	€ 1.915.000
Afschrijvingen		€ 315.000	€ 275.000
Huisvestingskosten		€ 515.000	€ 410.000
Exploitatie- en machinekosten		€ 255.000	€ 275.000
Kantoorkosten		€ 138.000	€ 138.000
Autokosten		€ 130.000	€ 130.000
Verkoopkosten		€ 62.000	€ 52.000
Algemene kosten		€ 34.000	€ 64.000
Diverse baten		€ -	€ -
Diverse lasten		€ -	€ -
<i>Totale kosten</i>		€ 3.414.000	€ 3.259.000
<i>Bedrijfsresultaat</i>		€ 586.000	€ 841.000
Rentelasten		€ 190.000	€ 190.000
<i>Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen</i>		€ 396.000	€ 651.000
Belastingen		€ 96.000	€ 161.000
<i>Resultaat na belastingen</i>		€ 300.000	€ 490.000

Bijlage 4 Prognoses Phoenix BV	2017	2018	2019
	(x € 1.000)	(x € 1.000)	(x € 1.000)
Netto - omzet	5418	5689	5973
Kostprijs vd omzet	1218	1279	1343
Bruto - omzetresultaat	4200	4410	4630
Personeelskosten	1800	1800	1800
Afschrijvingen	350	325	300
Huisvestingskosten	515	515	515
Exploitatie- en machinekosten	225	225	225
Kantoorkosten	120	120	120
Autokosten	120	120	120
Verkoopkosten	75	70	65
Algemene kosten	34	34	34
Diverse baten			
Diverse lasten			
<i>Totale kosten</i>	<i>3239</i>	<i>3209</i>	<i>3179</i>
<i>Bedrijfsresultaat</i>	<i>961</i>	<i>1201</i>	<i>1451</i>
Rentelasten	179	150	130
<i>Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen</i>	<i>782</i>	<i>1051</i>	<i>1321</i>
Belastingen	156,4	210,2	264,2
<i>Resultaat na belastingen</i>	<i>625,6</i>	<i>840,8</i>	<i>1056,8</i>

Bijlage 5 toelichting op de Balans

Bedrijfsgebouwen en terreinen

De gebouwen en terreinen hadden per 1 januari 2016 een WOZ waarde van € 3.000.000. Ze zijn getaxeerd door een erkend taxateur die de vrije verkoopwaarde per 31 december 2016 heeft vastgesteld op € 3.250.000 en de bedrijfswaarde op € 3.800.000.

Machines en inventaris

Op de machines en inventaris wordt jaarlijst 20% van de aanschafwaarde afgeschreven. De actuele waarde van de machine inclusief de compressors is per 31 december 2016 getaxeerd op € 950.000.

Vervoermiddelen

Dit betreft personenauto's waarop per jaar 20% van de aanschafwaarde wordt afgeschreven. De actuele waarde wijkt naar verwachting niet af van de boekwaarde.

Vorraden / OHW

Dit betreft voornamelijk verfmiddelen en voor specifieke opdrachten bestelde onderdelen. Als gevolg van dichte mist eind december was het aantal grote schadegevallen per balansdatum en als afgeleide daarvan het aantal onderdelen op voorraad groter dan normaal.

Vorderingen verzekeraars

Deze vorderingen zijn inmiddels (half mei 2017) geheel afgewikkeld en ontvangen.

Vorderingen debiteuren

Dit betreft niet verzekerde schades die aan de eigenaren van de voertuigen in rekening is gebracht. Deze bedragen zijn inmiddels ook allemaal ontvangen.

Overige vorderingen

Dit betreft een lening aan een van de personeelsleden voor de aanschaf van een auto.

Schulden aan kredietinstellingen

Dit betreft een langlopende lening bij de huisbankier van Phoenix BV waarvoor hypothecaire zekerheid op de bedrijfsgebouwen en terreinen is verstrekt. Daarnaast heeft de heer Glans een persoonlijke borgstelling afgegeven voor deze lening.

Overige (langlopende) schulden

Dit betreft een financial leaseverplichting die is aangegaan voor de aanschaf van de compressors

Overige (kortlopende) schulden

Onder deze post is de huurtermijn voor de maand december van de gehuurde panden opgenomen

Bijlage 6 toelichting op de prognoses

Omzet

Als gevolg van de toenemende belangstelling voor de Carwrapping activiteiten wordt een omzetstijging verwacht van tenminste 5% per jaar.

Kostprijs van de omzet

De kostprijs van de omzet bestaat in hoofdzaak uit onderdelen en verfmaterialen. Verwacht wordt dat eventuele kostenstijgingen doorbelast kunnen worden aan de schadeverzekeraars.

Personeelskosten

Door het vertrek van de heer Glans als directeur eigenaar zullen de personeelskosten, inclusief zijn pensioenlasten structureel dalen met € 150.000

Afschrijvingen

De afschrijvingen stijgen in 2017 als gevolg van de investering in de compressoren. Deze worden in 5 jaar afgeschreven. Vanaf 2018 dalen de afschrijvingen weer omdat de technische levensduur van de installaties langer is dan de economische levensduur.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten hebben grotendeels betrekking op een van de heer Glans gehuurd pand. Het huurcontract is in het najaar van 2015 afgesloten voor 10 jaar. De huursommen zijn niet geïndexeerd.

Exploitatie en machinekosten

De exploitatie en machinekosten zijn in 2016 gedaald als gevolg van de aanschaf van de nieuwe compressoren die een deel van het jaar zijn gebruikt. Deze daling zal zich naar verwachting in de komende jaren voortzetten.

Kantoorkosten

De kantoorkosten zullen naar verwachting dalen na implementatie van een door de branche ontwikkeld ERP pakket. Omdat met deze implementatie ook kosten zijn gemoeid is de besparing voorzichtig ingeschat.

Autokosten

De autokosten zullen dalen na het vertrek van de heer Glans. Zijn opvolger zal naar verwachting gebruik gaan maken van een auto met minder onderhoud en brandstofkosten.

Verkoopkosten

De verkoopkosten zullen naar verwachting op korte termijn stijgen omdat na het vertrek van de heer Glans meer aan acquisitie en wellicht naamsbekendheid moet worden gedaan.

Algemene kosten

De verwachting is dat de algemene kosten licht kunnen dalen na de overname door een andere partij.

Rentelasten

Per jaar wordt ongeveer 10% van de resterende schuld afgelost. Verwacht wordt dat de rentelasten met een overeenkomstig percentage zullen dalen.

Belastingen

De winstbelasting is geschat op 20% van de winst voor belastingen.